

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.139/2008/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bálint Emese ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Bocskai u. 5.) által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Imre György ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 2.) által képviselt **I. r. alperes neve, címe** I. r. és a **II. r. alperes neve, címe** II. r. alperesek ellen szerzői jog megsértése miatt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 9.P.21.592/2005/63. sorszámú ítélete ellen az alperesek részéről 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja; mellőzi az alperesek nem vagyoni kártérítés megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezést, az alperesek által fizetendő állam által előlegzett szakértői költség összegét 216 000 (Kettőszáztizenhatezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I.-II. r. alpereseknek egyetemlegesen 44 000 (Negyvennégyezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. és II. r. alpereseket, hogy fizessenek meg az államnak külön felhívásra egyetemlegesen 21 000 (Huszonegyezer) forint elsőfokú és 24 000 (Huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Az elsőfokú ítélet rendelkező részét az alábbiak szerint helyesbíti: „Árnyas diófái alatt ...”

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes társszerzője és felelős szerkesztője volt az 1997-ben 3500 példányban megjelent **V.t.: A F-T-V** című útikönyvnek.

A II. r. alperes a kiadója a **K** című megyei idegenforgalmi lapnak, amelynek kiadványszerkesztő vezetője az I. r. alperes, aki egyben a II. r. alperes tagja. A **K** című lap ingyenes kiadvány, amely az utazási kiállításon a megye idegenforgalmi nevezetességeinek a bemutatását célozta.

A II. r. alperes kiadásában megjelenő időszaki lap 2002. évi számának 4. oldalán a „**T.**” című cikkben olyan szövegrészek találhatók, amelyek megegyeznek a felperes könyvében közöltekkel.

A felperes kereseti kérelmében 1.-8. pontig megjelölten annak megállapítását kérte, hogy az alperesek szerzői jogát megsértették, az I. r. alperest kérte eltiltani a jogsértő magatartástól, továbbá I.-II. r. alpereseket egyetemlegesen 1 000 000 forint összegű nem vagyoni kártérítés és annak kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni.

Az elsőfokú bíróság korábban, a 2.P.20.472/2004/32. számú ítéletével részben helytadott a keresetnek. Ezt az ítéletet csak az alperesek támadták fellebbezéssel.

A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.248/2005/4. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a felperes pontosított keresetében a szerzői jogsértés tényének a megállapítását kérte, I. r. alperes eltiltását a jogsértő magatartástól, valamint I.-II. r. alpereseket egyetemlegesen 1 000 000 forint nem vagyoni kártérítés és annak 2002. április 1-től járó kamata megfizetésére kötelezését. A szerzői jogsértést a következő szövegrészek vonatkozásában jelölte meg:

1. Cikk: Sonkád... itt is felfedezhetjük a népi építészet néhány emlékét, a műemlék református templomot a közelmúltban újították fel, berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezet 1775-ből származik. A legutóbbi restauráláskor belső falfelületén indás, virágos díszítőfestés került elő.
Könyv 126. oldala: A templom berendezése népies barokk stílusú, a karzat alatti festett fal mennyezete 1715-ből származik. A teljes felújításra 1997-ben került sor. A belső falfelületen indás, virágos díszítőfestés került elő, a karzatdeszka mellvédjén nagyon szép díszítő motívumokat tártak fel.
2. Cikk: Tiszabecs az évek során egyre népszerűbb Tisza-túra induló állomása. A kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be Magyarországra.
Könyv 104. oldala: A Szatmári Tiszaháton az ukrán határnál fekvő község a 4129 sz. út végén vár ránk. Nemcsak történelmileg nevezetes: a kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt a Batár torkolatánál lép be hazánkba és igazítja sietősre folyását.
3. Cikk: A szeszélyesen kanyargó Tisza közelében fekszik Milota... A Tisza-menti galéria-erdő gazdag növény- és állatvilága kirándulásra csábít.
Könyv 102-103. oldala: A 4129 sz. út szinte egyenesen fut tovább Milotára, de a Tisza ugyanolyan szeszélyesen kanyargózik mellette... A Tisza-menti galéria-erdő

gazdag növény- és állatvilága kárpótol azért, hogy a határt alkotó folyón nincs kijelölt fürdőhely csak Tiszabecsen.

4. Cikk: Tiszakóród a vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike. A közelben ömlik a Túr a Tiszába, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nyaranta sokan kempingeznek.
Könyv 99. oldala: A vidék legkedveltebb kirándulóhelyeinek egyike, a közelben ömlik a Túr a Tisza folyóba, a kóródi oldal árnyas diófái alatt nagyon sokan kempingeznek.

A nem vagyoni kártérítés iránti igényét a felperes az Szjt. 94. § (2) bekezdésére alapította, arra hivatkozott, hogy a vitatott újságcikkben az alperesek nevét nem tüntették fel, ezzel megsértették szerzői jogát, a cikk megjelenése olyan traumát okozott számára, ami életminőségét csökkentette, egészségi állapota megromlott, alapbetegsége a stressz hatására erősen romlik.

Az I.-II. r. alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását, a felperes költségekben történő marasztalását kérték. Arra hivatkoztak, hogy az újságírói gyakorlat szabályai szerint jártak el, az ismertető céllal és jelleggel készült kiadványokkal szemben nem követelmény, hogy az adott tények, adatok és információk lelőhelyét, forrását pontosan, oldalszám szerint megjelöljék. A közölt tények, információk a megyével foglalkozó irodalomból már ismertek voltak, döntő részben az általános műveltség részét képezik.

Az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítási eljárás lefolytatását követően ítéletével megállapította, hogy az I. r. alperes szerkesztésében és a II. r. alperes kiadásában megjelenő **K** című időszaki lap 2002. évi áprilisi számában a 4. oldalon jelent meg **"T."** című cikk „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófák alatt sokan kempingeznek” közléseivel alperesek megsértették a felperes szerzői jogát és az I. r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen a felperesnek 300 000 forint nem vagyoni kártérítés 15 napon belül történő megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen az államnak külön felhívásra 527 019 forint szakértői költség megfizetésére. Kimondta, hogy a perrel felmerült költségüket a felek maguk, a meg nem fizetett illetéket az állam viseli.

Határozatának indokolásában a Szerzői Jogi Szakértői Testület véleményére alapítottan megállapította, hogy a „Kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, illetve „Árnyas diófái alatt sokan kempingeznek” kitételek a tényeknek olyan megfogalmazását tartalmazzák, amelyek időrendben először a felperes kiadványában jelentek meg. Lényeges arányt ugyan nem képviselnek, de e tekintetben a felperest jogsérelem érte. Az egyéb, felperes által állított jogsértések vonatkozásában a szakértői véleményre rögzítetten arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok olyan adatokat és tényközlést tartalmaznak, amelyek önmagukban szerzői jogi védelemben nem részesülhetnek. A megállapított jogsértések vonatkozásában az I. r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában beszerzett szakértői véleményre alapítottan megállapította, hogy az alperesi jogsértéssel okozati összefüggésben a felperesnél eredeti betegségének tünetei háttérbe kerülésével szorongásos, depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, ezek súlyosbodását elbizonytalanodás, a teljesítőképeség romlása, a kreatív alkotómunkával leállás, anyagi háttér romlása kísérte. Szakorvosi gyógykezelésre állapotjavulás várható, ezért a felperes állapota véglegesnek nem tekinthető. A szakértői

véleményt alátámasztotta a perben meghallgatott tanúk vallomása is. Nem látott okozati összefüggést a felperes jobb fülére bekövetkezett hallásvesztés és szociális gondozó szükségessége, valamint az alperesi jogsértések között, mert az ennek igazolására csatolt zárójelentés, ambuláns lap, illetve a szociális gondozó igénybevételének időpontja 2001 év, azaz a károkozó magatartást megelőző időszak. Az ítélethozatalkor irányadó ár- és értékviszonyok mellett 300 000 forint nem vagyoni kárpótlást talált arányban állónak a felperest ért joghátrány ellentételezésére. A jogalap és összecszerűség tekintetében részben pervesztes alpereseket az állam által előlegzett szakértői bizonyítás során felmerült 527 019 forint megfizetésére kötelezte, míg a felperes személyes költségmentessége miatt meg nem fizetett illetékről úgy rendelkezett, hogy az állam viseli, valamint mindegyik fél viseli a saját költségét, köztük a Debreceni Ítéltábla végzésében megállapított fellebbezési költséget is.

Az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan annak részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés megfizetésére való kötelezés mellőzését, javukra első- és másodfokú perköltség megállapítását kérték. Vitatták a felperes személyes költségmentességre való jogosultságát. Fellebbezésük indokaként arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság a szerzői jogsértés miatt szükségtelen bizonyítást rendelt el és folytatott le, különösen a szerzői jogi szakértői testület ismételt felkérésével. Az alap- és a kiegészítő szakértői véleményben ellentétes megállapítások vannak, az alapszakértői vélemény szerint a szerző engedélye nem szükséges, a forrás megjelölésével és a szerző megnevezésével idézésre lehetőség van, a kiegészítő szakvélemény ettől eltérően a felhasználáshoz már szerzői engedélyt is említ. Összességében álláspontja az volt, hogy a felperes művéből idézett két részmondattal szerzői jogsértést nem követett el, az ezzel ellentétes bírósági álláspont helytállóság esetén is eldönthető lett volna a szerzői jogi testület bevonása nélkül, ugyanis jogkérdésről van szó.

A nem vagyoni kártérítésre történő kötelezésüket megalapozatlannak tartották, kifogásolták, hogy ebben a körben a felperes személyes meghallgatására nem került sor. A felperes által hivatkozott, I. r. alperessel történő találkozásnak a ténye és az időpontja nem tisztázott, még kevésbé az I. r. alperes durva magatartása. Az ítéleti döntés alapjául elfogadott szakvélemény a felperes állapotrosszabbodását a 2001 nyarán történt eseményből vezette le, a felperes szerzői joga megsértését az alperesek 2002. áprilisában megjelölt kiadványban közölt cikk vonatkozásában kérte megállapítani, az időpont eltérés miatt kártérítés fizetési kötelezettség nem terhelheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai szerinti helybenhagyását kérte.

Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és azt részben, az alábbiak szerint találta alaposnak.

Fellebbezés hiányában a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette a keresetet részben elutasító ítéleti rendelkezést.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az 1999. évi LXXVI. törvény 94. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ítélet rendelkező részében megjelölt kitételekkel a felperes szerzői joga sérült, és a b) pont alapján helyesen tiltotta el az I. r. alperest a további jogsértéstől. Nem tévedett akkor sem, amikor az Szjt. 101. § (1) bekezdése alapján a szakvéleményt a Szerzői Jogi Szakértői Testülettől szerezte be.

A 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése szerint szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita. Ebből következően a szerzői jogi szakértői testület kirendelésének helye volt, annak tartalma szerint az ítélet rendelkező részében megjelölt két részmondat a felperes egyéni eredeti alkotásának azonosítható része, az alperesek akkor nem követtek volna el jogsértést, ha az Szjt. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a rendelkező részben írt részeket megkülönböztetve közlik (vagy lábjegyzetben feltüntetve a szerzőt és a forrást).

Alapos volt az alperesek fellebbezése a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár. A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kártérítés a károsult vagyoni- és nem vagyoni kárára egyaránt kiterjed. A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén, a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni- és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Abban a felperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége, hogy az alperesi jogsértő magatartással okozati összefüggésben kára keletkezett.

Az ítéletábra álláspontja szerint a felperes a nem vagyoni kárigény tekintetében nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, azaz nem igazolta a perben, hogy az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben érte olyan nem vagyoni hátrány, amelynek alperesek részéről való megtérítése indokolt.

A Debreceni Ítéletábra Pf.I.20.248/2005/4. sorszámú hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak megfelelően a felperes 2.P.21.592/2005/4. sorszám alatti bizonyítási indítványában orvosszakértő kirendelését kérte arra hivatkozással, hogy személyhez fűződő jogainak megsértése után egészségi állapota romlott. A 2.P.21.592/2005/11/F/1. alatti II. számú előkészítő iratában arra hivatkozott, hogy már 2001 évben a "T." című cikk megjelenése után pár héttel személyesen találkozott az I. r. alperessel a ny.-i G. Nyomdában és figyelmeztette arra, hogy megsértette a szerzői jogát, tovább ezt ne tegye, mert jogkövetkezményei lesznek. Az I. r. alperes olyan durván, ordítva utasította vissza a vádat, hogy valósággal sokkot kapott, napok múlva bekövetkezett az állapotrosszabbodása és a jobb fülére teljesen elveszítette a hallását. Már ekkor sem tudta teljesen önállóan ellátni magát, ezért szociális gondozót vett igénybe. Majd arra hivatkozott, hogy az általa

kezdeményezett peres eljárás óta a nagyfokú stressz miatt romló az állapota. Ugyanezen beadványában még azt is előadta, hogy 2000 év óta van állapotrosszabbodása.

Az elsőfokú eljárásban beszerzett elmeorvos és pszichológusi szakértői vélemény szerint a felperes sérelmére elkövetett plágiumos cselekmény, az elkövető kérdőre vonásakor annak elismerés helyett tanúsított agresszivitása, durva támadásként értékelve azt pszichoreakció tüneteit váltotta ki, felháborodás, szorongás, félelem, nyugtalanság, etikai normatíváinak megrendülése következményével. Szorongásos depressziós tünetek alakultak ki, amelyek fixálódtak, emocionális labilitás, dysthymia kíséretében. Az ügyvédhez fordulás, a peres eljárás megkezdésének elhúzódása, majd maga a peres eljárás a szorongásos-depressziós panaszok fixálódását okozta.

Rögzítette a szakértői vélemény, hogy a felperes 1986. óta sokgócós szervi idegrendszeri betegségben, sclerosis multiplexben szenved, mely miatt több alkalommal kórházi kezelésre szorult, rendszeres neurológiai ellenőrzés alatt áll. A szakértő a vizsgálatai folyamán feltárta, hogy a felperes sérelmére elkövetett perbeli cselekményt követően az elkövető 2002 nyarán történt kérdőre vonásakor, annak durva támadásként értékelt agresszivitása a vizsgálnál akut pszichoreakció tüneteit váltotta ki, felháborodás, szorongás, félelem, nyugtalanság, etikai normatíváinak megrendülése következményével.

A felperes az eljárás során előadásában következetes volt abban, hogy már 1998. évben is jelent meg részlet a könyvéből, 2001. évben a "T." című cikk megjelent az újságban, melynek megjelenése után pár héttel találkozott az I. r. alperessel a ny.-i G. Nyomdában, ahol figyelmeztette, hogy hagyjon fel a jogsértéssel, mert jogkövetkezményei lesznek. A felperesi előadás szerint durva visszautasításban volt része és pár nap múlva állapotrosszabbodása is következett be. Hiába próbálta tisztázni 2001-ben I. r. alperessel a történeteket 2002. évben újra megjelentette a perrel érintett válogatást.

A szakértői véleményből az a következtetés vonható le, hogy a felperes állapotrosszabbodását az I. r. alperessel a G. Nyomdában történt szóváltás eredményezte, ez azonban nem a perrel érintett cikk megjelenését követően, hanem azt megelőzően 2001. évben történt és a felperes szubjektív megélése perrendszerűen bizonyításra nem is került, illetve ezzel kapcsolatban kártérítési igényt nem terjesztett elő, hiszen a P.21.592/2005/9. sorszám alatt rögzített előadás szerint a nem vagyoni kára abból származik, hogy nevét és műve címét nem tüntették fel, amelyet stresszként élt meg és állapotának rosszabbodásához vezetett.

Mindez azonban a fentiek kifejtettek alapján bizonyításra nem került, a szakértői vélemény „orvosi dokumentáció” részéből az állapítható meg, hogy a 2002. áprilisi megjelenést követően a felperes 2002. szeptember 4-től szeptember 6-ig állt a neurológiai osztály kezelése alatt 4 napos állapotromlás miatt.

Miután a felperes nem vagyoni kárának bekövetkezését a megállapított jogsértéssel okozati összefüggésben igazolni nem tudta, az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és mellőzte az alperesek nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéltábla eltérő döntése következtében a megváltozott pernyertességi-pervesztességi arányok miatt részben megváltoztatta az alperest szakértői díj megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést. Az eljárás során beszerzett szakértői vélemények közül a Szerzői Jogi Szakértői Testület 23. sorszám alatt megállapított 216 000 forint szakértői díja megfizetésére köteles, ugyanis a szakértői vélemény kiegészítése, az orvosszakértői vélemények, a felperes alaptalan kereseti kérelme vonatkozásában merültek fel.

A módosult pernyertességi-pervesztességi arányok miatt az ítéltábla a felperest kötelezte, hogy a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az alperesek javára együttes első- és másodfokú perköltséget fizessen meg.

Az alperesek az elsőfokú eljárásban a kereset megállapítási része vonatkozásában részben pervesztések lettek, a fellebbezési eljárásban a határozatlan pertárgy-értékkel érintett fellebbezési kérelmük ugyancsak sikertelen maradt, ezért az állam javára kötelesek az elsőfokú eljárás, illetve a fellebbezési eljárás illetékét megfizetni.

Az ítéltábla helyesbítette az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében meghatározott szerzői jogot sértő kitételt elírási hiba miatt, ugyanis az helyesen nem „diófák”, hanem „diófái” alatt.

A felperes részére az elsőfokú eljárásban a bíróság személyes költségmentességet engedélyezett, annak feltételei fennálltak az eljárás során is vizsgálta. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 8. § (3) bekezdése szerint ha a költségmentesség engedélyezésének feltételei már az eljárás megindításakor sem álltak fenn, a személyes költségmentesség megvonásának kérdésében hozott határozat visszahat az eljárás megindítására. A perbeli esetben a felperes 2004. márciusában előterjesztett költségmentességi nyomtatványhoz csatolt jövedelemigazolása szerint az előző évi jövedelemadó bevallása alapján 283 152 forint összevontan adózó jövedelme volt, mely összeg után 6 630 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettsége keletkezett. Ennek alapján pedig megfelelt a 6. §-ban írtak szerint költségmentessége engedélyezése alapjául szolgáló feltételeknek.

D e b r e c e n, 2008. november 10. napján

Dr. Urhegyi Béla sk. a tanács elnöke, Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. előadó bíró,
Szilágyiné dr. Karsai Andrea sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -